บทที่ 6
การวิเคราะห์แนวโน้มและอัตราส่วนทางการเงิน

ในการวิเคราะห์งบการเงินด้วยวิธีแนวโน้มที่จะกล่าวถึงในบทนี้นั้น มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อเปรียบเทียบรายการทางการเงินในอดีตที่ผ่านมา และใช้พิจารณาหรือพยากรณ์ทางการเงินถึงแนวโน้มและความเป็นไปได้ของรายการบัญชีต่างๆที่น่าจะเกิดขึ้นในอนาคต ถ้าเปรียบเทียบกันเพียง 2 ปีจะเรียกว่าเป็นการวิเคราะห์ในแนวนอน แต่ถ้าเปรียบเทียบกันหลายๆปี จึงเรียกว่าการวิเคราะห์แนวโน้ม ซึ่งจะต้องมีการกำหนดปีใดปีหนึ่งที่เหมาะสมเพื่อใช้เป็นปีฐาน ส่วนการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินนั้น จัดเป็นเครื่องมือที่ใช้ประเมินกิจการได้หลากหลายมิติ ทั้งฐานะการเงิน ประสิทธิภาพในการบริหารงาน และความสามารถในการแสงหาผลตอบแทนให้กับกิจการ การรู้จักเลือกใช้อัตราส่วนทางการเงินที่เกี่ยวข้องและเหมาะสม จะช่วยให้ผลการพิจารณาวิเคราะห์กิจการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่นักวิเคราะห์ทางการเงินต้องการได้

การวิเคราะห์งบการเงินตามแนวนอน

การวิเคราะห์ตามแนวนอน (Horizontal Analysis) ดังที่ได้เกริ่นนำไว้แล้วว่าการวิเคราะห์งบการเงินด้วยวิธีนี้จะเป็นการเปรียบเทียบเป็นจำนวนและเปอร์เซนต์ที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงของแต่ละรายการในช่วง 2 ปีต่อเนื่องกัน ซึ่งวิเคราะห์ได้ทั้งงบแสดงฐานะการเงินและงบกำไรขาดทุน จากข้อมูลในตารางที่ 6.1 สามารถวิเคราะห์งบแสดงฐานะการเงินตามแนวนอนได้ดังนี้

ตารางที่ 6.1 งบแสดงฐานะการเงินเปรียบเทียบของบริษัท ปิยะธิดา จำกัด

บริษัท ปิยะธิดา จำกัด

งบแสดงฐานะการเงินเปรียบเทียบ

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2556 และ 2557

หน่วย: ล้านบาท

			เพิ่มขึ้น (ลดลง)	
สินทรัพย์	2557	2556	จำนวน	%
เงินสด	30	50	(20)	(40.00)
หลักทรัพย์ในความต้องการของตลาด	20	70	(50)	(71.43)
ลูกหนี้การค้าและตั๋วเงินรับ	1,150	340	810	238.24
สินค้าคงเหลือ	800	400	400	100.00
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน	2,000	860	1,140	132.56
สินทรัพย์ถาวร	2,800	2,800	-	-
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม	(280)	(140)	(140)	(100.00)
รวมสินทรัพย์ถาวรสุทธิ	2,520	2,660	(140)	(5.26)
สินทรัพย์อื่น	480	480	-	-
รวมสินทรัพย์	5,000	4,000	1,000	25.00

หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น				
เงินเบิกเกินบัญชีและเงินกู้ยืมธนาคาร	60	30	30	100.00
เจ้าหนี้การค้า	500	300	200	66.67
ตั๋วเงินจ่าย	400	250	150	60.00
ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	40	20	20	100.00
รวมหนี้สินหมุนเวียน	1,000	600	400	66.67
หนี้สินระยะยาว	2,500	1,980	520	26.26
รวมหนี้สิน	3,500	2,580	920	35.66
หุ้นสามัญ (200,000,000 หุ้น @ 5 บาท)	1,000	1,000	-	-
กำไรสะสม	500	420	80	19.05
รวมส่วนของผู้ถือหุ้น	1,500	1,420	80	5.63
รวมหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น	5,000	4,000	1,000	25.00

จากงบแสดงฐานะการเงินเปรียบเทียบแสดงว่าสินทรัพย์รวมเพิ่มขึ้น 1,000 ล้านบาท คิดเป็นการเพิ่มขึ้น 25% หนี้สินรวมเพิ่มขึ้น 920 ล้านบาท คิดเป็น 35.66% และส่วนของผู้ถือหุ้นเพิ่มขึ้น 80 ล้านบาท คิดเป็น 5.63% รายการอื่นๆสามารถอธิบายได้ในทำนองเดียวกัน

ตารางที่ 6.2 งบกำไรขาดทุนเปรียบเทียบของบริษัท ปิยะธิดา จำกัด

บริษัท ปิยะธิดา จำกัด

งบกำไรขาดทุนเปรียบเทียบ

สำหรับปี สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2556 และ 2557

หน่วย: ล้านบาท

			เพิ่มขึ้น(ลดลง)	
	2557	2556	จำนวน	%
ยอดขาย	6,000	5,000	1,000	20.00
หัก ต้นทุนขาย	(4,560)	(4,000)	560	14.00
กำไรขั้นต้น	1,440	1,000	440	44.00
หัก ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน *	(880)	(750)	130	17.33
กำไรจากการดำเนินงาน	560	250	310	124.00
หัก ดอกเบี้ยจ่าย	(160)	(200)	(40)	(20.00)
กำไรก่อนจ่ายภาษี	400	50	350	700.00
หัก ภาษี 30%	(120)	(15)	105	700.00
กำไรก่อนจ่ายเงินปันผลหุ้นบุริมสิทธิ	280	35	245	700.00
เงินปันผลหุ้นบุริมสิทธิ	-	-	-	-
กำไรสุทธิของผู้ถือหุ้นสามัญ	280	35	245	700.00
เงินปันผลหุ้นสามัญ	(200)	(15)	185	1,233.33
กำไรสะสมเพิ่มขึ้น	80	20	60	300.00

* ค่าเสื่อมราคาจำนวน 140 ล้านบาท รวมอยู่ในค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานแล้ว

จากตารางที่ 6.2 วิเคราะห์งบกำไรขาดทุนแนวนอนได้ว่า บริษัท ปิยะธิดา จำกัด มียอดขายเพิ่มขึ้น 1,000 ล้านบาท คิดเป็น 20% ขณะที่ต้นทุนขายเพิ่มขึ้นเพียง 560 ล้านบาทหรือคิดเป็น 14% ดำเนินงานจนมีกำไรก่อนจ่ายภาษีเพิ่มขึ้นถึง 350 ล้านบาทคิดเป็น 700% และมีกำไรสะสมเพิ่มขึ้น 60 ล้านบาทคิดเป็น 300%

ดังนั้นการวิเคราะห์ตามแนวนอนจึงหมายถึง การวิเคราะห์งบการเงินเพื่อเปรียบเทียบเป็นจำนวนและเปอร์เซนต์ที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงของแต่ละรายการในช่วง 2 ปีต่อเนื่องกัน ซึ่งวิเคราะห์ได้ทั้งงบแสดงฐานะการเงินและงบกำไรขาดทุน อันจะทำให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงภายในกิจการระหว่างปีปัจจุบันกับปีที่ผ่านมาว่าแต่ละรายการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้นหรือไม่ หรือทำให้เห็นว่ากิจการที่กำลังพิจารณาในการเปรียบเทียบในปีเดียวกันนั้น กิจการใดมีฐานะการเงินหรือผลการดำเนินงานที่ดีกว่าอีกกิจการหนึ่งนั่นเอง

การวิเคราะห์แนวโน้ม

การวิเคราะห์แนวโน้ม (Trend Analysis) คือการวิเคราะห์ตามแนวนอน เพียงแต่เป็นการวิเคราะห์ตามแนวนอนในระยะเวลามากกว่า 2 ปี ขึ้นไป (สุพาดา สิริกุตตา, ธนสุวิทย์ ทับหิรัญรักษ์, บัณฑิต ผังนิรันดร์, และปุณยนุช ยังทินนัง, 2558) ในการวิเคราะห์นั้นสามารถทำได้ใน 2 ลักษณะ (James & John 2015) คือ การวิเคราะห์แนวโน้มจากข้อมูลเดิม และการวิเคราะห์อัตราร้อยละของแนวโน้ม

การวิเคราะห์แนวโน้มจากข้อมูลเดิม เป็นการวิเคราะห์ตัวเลขจากข้อมูลที่ได้รับมาโดยตรง ตัวเลขเป็นไปได้ทั้งมูลค่าเงิน หน่วยวัดความยาว หน่วยวัดพื้นที่ น้ำหนัก จำนวนชิ้นของผลิตภัณฑ์ จำนวนคน เป็นต้น ในแต่ละช่วงเวลาที่เท่าๆกัน เช่นรายวัน รายสัปดาห์ รายเดือน รายไตรมาส หรือรายปี เพื่อดูแนวโน้มจนได้ข้อสรุปถึงสาเหตุของการเพิ่มขึ้นหรือลดลง พิจารณาจากตัวอย่างยอดขายในห้วงระยะเวลาที่ผ่านมาของ บริษัท ศรีเรือน จำกัด ดังตารางที่ 6.3 ต่อไปนี้

ตารางที่ 6.3 ยอดขายของ บริษัท ศรีเรือน จำกัด หน่วย: ล้านบาท

ปี	**2553**	**2554**	**2555**	**2556**	**2557**
ยอดขาย	2,000	3,500	4,500	6,000	8,000
ยอดขายที่เพิ่ม/(ลด)		1,500	1,000	1,500	2,000

เมื่อพิจารณาจากรายการยอดขายของบริษัท ศรีเรือน จำกัด ในห้วงเวลา 5 ปีที่ผ่านมาพบว่ากิจการมียอดขายที่เติบโตขึ้นโดยลำดับ กล่าวได้ว่ามีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นมาโดยตลอด อาจแสดงได้ในรูปกราฟดังภาพที่ 6.1 ต่อไปนี้

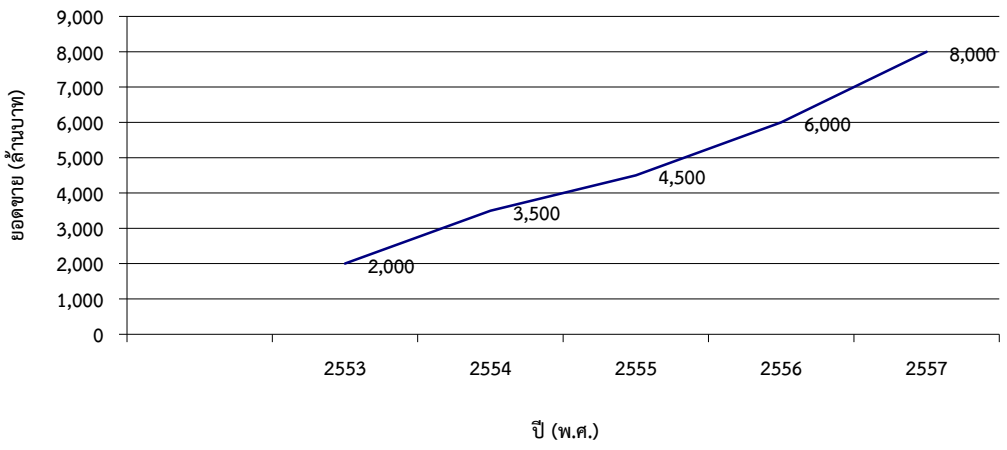

ภาพที่ 6.1 แนวโน้มของยอดขายจากข้อมูลเดิม

จากภาพที่ 6.1 ทำให้ผู้วิเคราะห์พบว่ากิจการมีการเติบโตของยอดขายมาโดยตลอดห้วงเวลา 5 ปี เริ่มจากในปี 2553 ที่มียอดขาย 2,000 ล้านบาท จวบจนกระทั่งถึงปี 2557 ที่ทำยอดขายได้เป็น 8,000 ล้านบาท กิจการมีการเติบโตอย่างค่อนข้างสม่ำเสมอ ไม่มีปีใดที่มีการเติบโตพุ่งสูงมากอย่างผิดปกติ

การวิเคราะห์อัตราร้อยละของแนวโน้ม การวิเคราะห์วิธีนี้ยังแบ่งออกได้อีกเป็น 2 วิธีคือ การวิเคราะห์อัตราร้อยละของปีฐาน กับการวิเคราะห์อัตราร้อยละของปีฐานเคลื่อนที่ (Brigham, Gapenski & Ehrhardt, 2015) ดังที่จะอธิบายต่อไปนี้

การวิเคราะห์วิธีอัตราร้อยละของปีฐาน (Simple Base Year Horizontal Trend Analysis) วิธีนี้ต้องมีการกำหนดให้ปีใดปีหนึ่งป็นปีฐาน (base year) ถือว่ามีค่าเท่ากับ 100 แล้วนำรายการเดียวกันนั้นของปีต่างๆมาทำการเปรียบเทียบกับปีที่ถูกกำหนดให้เป็นปีฐาน ในบางครั้งจึงอาจถูกเรียกว่าเป็นการย่อส่วนในแนวราบ (เพชรี ขุมทรัพย์, 2555) ข้อพึงระวังก็คือปีที่ถูกกำหนดให้เป็นปีฐานจะต้องเป็นปีที่ไม่มีรายการผิดปกติเกิดขึ้น มิฉะนั้นจะกลายเป็นการนำรายการดังกล่าวในแต่ละปีมาเปรียบเทียบกับรายการในปีฐานซึ่งไม่มีความเป็นตัวเทียบที่สมเหตุสมผล แต่ถ้าไม่มีการกำหนดใดๆ มาว่าให้ปีใดเป็นปีฐาน ก็ให้ถือเอาปีแรกสุดที่มีข้อมูลใช้เป็นปีฐานในการวิเคราะห์ จากตัวอย่างเดิมในตารางที่ 6.1 สามารถวิเคราะห์แนวโน้มอัตราร้อยละของปีฐานแสดงได้ดังตารางที่ 6.2 ต่อไปนี้

ตารางที่ 6.4 วิเคราะห์วิธีอัตราร้อยละของปีฐานยอดขายของ บริษัท ศรีเรือน จำกัด

ปี	2553	2554	2555	2556	2557
ยอดขาย	2,000	3,500	4,500	6,000	8,000
อัตราร้อยละของปีฐาน	100.00	175.00	225.00	300.00	400.00

ตัวเลขในปี 2554 ได้มาจาก (3,500 / 2,000) x 100 = 175.00

ตัวเลขในปี 2555 ได้มาจาก (4,500 / 2,000) x 100 = 225.00

ในการคำนวณอีก 2 ปีต่อมาก็ทำในทำนองเดียวกัน ได้ผลลัพธ์เท่ากับ 300.00 และ 400.00 ตามลำดับ สรุปผลการคำนวณทั้งหมดได้ว่ากิจการมีรายการยอดขายที่เพิ่มขึ้นจากปี 2553 ซึ่งเป็นปีฐาน ในอีก 4 ปีต่อมาคือเพิ่มขึ้น 75% 125% 200% และ 300% ตามลำดับ

การวิเคราะห์อัตราร้อยละของปีฐานเคลื่อนที่ (Progressive Year Horizontal Trend Analysis) วิธีนี้คือการวิเคราะห์หาเฉพาะอัตราที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงจากปีที่ผ่านมา ไม่มีปีใดปีหนึ่งเป็นปีฐานอย่างถาวร (เบญจวรรณ รักษ์สุธี, 2557) จากตัวอย่างเดิมในตารางที่ 6.3 สามารถวิเคราะห์แนวโน้มอัตราร้อยละของปีฐานเคลื่อนที่แสดงได้ดังตารางที่ 6.5 ต่อไปนี้

ตารางที่ 6.5 วิเคราะห์วิธีอัตราร้อยละของปีฐานเคลื่อนที่ยอดขายของบริษัท ศรีเรือน จำกัด

ปี	**2553**	**2554**	**2555**	**2556**	**2557**
ยอดขาย	2,000	3,500	4,500	6,000	8,000
อัตราการเพิ่ม		75.00	28.57	33.33	33.33

ตัวเลขในปี 2554 ได้มาจาก ((3,500 – 2,000) / 2,000) x 100 = 75.00

ตัวเลขในปี 2555 ได้มาจาก ((4,500 – 3,500) / 3,500) x 100 = 28.57

ตัวเลขในปี 2556 ได้มาจาก ((6,000 – 4,500) / 4,500) x 100 = 33.33

ตัวเลขในปี 2557 ได้มาจาก ((8,000 – 6,000) / 6,000) x 100 = 33.33

ผลการวิเคราะห์จากตาราง 6.3 พบว่าอัตราการเพิ่มขึ้นของยอดขายของกิจการแห่งนี้เพิ่มมากที่สุดในปี 2554 คือเพิ่มถึง 75.00% อัตราการเพิ่มขึ้นของยอดขายในปี 2556 และ 2557 เพิ่มขึ้นเท่ากันคือ 33.33% สำหรับปี 2555 มีอัตราการเพิ่มขึ้นของยอดขายต่ำที่สุดคือ 28.57%

จากผลการวิเคราะห์อัตราร้อยละของปีฐาน กับการวิเคราะห์อัตราร้อยละของปีฐานเคลื่อนที่ในกิจการที่ยกตัวอย่างมานี้ สรุปได้ดังตารางที่ 6.6 ต่อไปนี้

ตารางที่ 6.6 ผลสรุปวิเคราะห์วิธีอัตราร้อยละของปีฐาน และปีฐานเคลื่อนที่

ปี	**2553**	**2554**	**2555**	**2556**	**2557**
ยอดขาย (ล้านบาท)	2,000	3,500	4,500	6,000	8,000
อัตราร้อยละของปีฐาน (%)	100.00	175.00	225.00	300.00	400.00
อัตราร้อยละของปีฐานเคลื่อนที่ (%)		75.00	28.57	33.33	33.33

จากตารางที่ 6.6 สรุปได้ว่า อัตราร้อยละของปีฐานเป็นการวิเคราะห์เทียบกับปีฐานที่คงที่ โดยต้องการทราบว่าปีที่กำลังพิจารณาอยู่นั้นมีค่าเป็นกี่เปอร์เซนต์เมื่อเทียบกับปีฐาน ขณะที่อัตราร้อยละของปีฐานเคลื่อนที่ เป็นการวิเคราะห์เทียบกับปีที่ผ่านมา โดยต้องการทราบว่าปีที่กำลังพิจารณาอยู่นั้นมีค่าเปลี่ยนแปลงไปในทางเพิ่มขึ้นหรือลดลงกี่เปอร์เซนต์เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา

การวิเคราะห์อัตราร้อยละของแนวโน้มนี้ สำหรับประเทศไทยยังใช้ในการรายงานดัชนีราคาผู้บริโภคของกระทรวงพาณิชย์ (กรมการค้าภายใน, 2557) อีกด้วย ตัวอย่างเช่นการคำนวณอัตราการ

เปลี่ยนแปลงจุดต่อจุดในรอบ 12 เดือน อัตราการเปลี่ยนแปลงดัชนีราคาผู้บริโภคของเดือนมกราคม พ.ศ. 2558 เทียบกับเดือนมกราคม พ.ศ. 2557 ซึ่งมีค่าดัชนีราคาเท่ากับ 102.6 มีวิธีการคำนวณ ดังนี้

$$\text{อัตราการเปลี่ยนแปลงดัชนี} = \frac{\text{ดัชนีเดือน ม.ค. 58}}{\text{ดัชนีเดือน ม.ค. 57}} \times 100 - 100$$

$$= \left(\frac{105.4}{102.6} \times 100\right) - 100$$

$$= 2.7$$

หมายความว่าในรอบ 12 เดือนที่ผ่านมา (ห้วงเวลาระหว่างเดือนมกราคม พ.ศ. 2557 ถึง มกราคม พ.ศ. 2558) ราคาสินค้าโดยเฉลี่ยหรือดัชนีราคาผู้บริโภคสูงขึ้นร้อยละ 2.7

ดังนั้นการวิเคราะห์แนวโน้มจึงหมายถึงการวิเคราะห์ตามแนวนอน ในระยะเวลามากกว่า 2 ปีขึ้นไปซึ่งในการวิเคราะห์นั้นสามารถทำได้ใน 2 ลักษณะคือ การวิเคราะห์แนวโน้มจากข้อมูลเดิม และการวิเคราะห์อัตราร้อยละของแนวโน้ม อันจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนในระยะยาวจากข้อมูลทางการเงินที่สั่งสมมาจากอดีตหลายๆปีนั่นเอง

การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน

ประเภทของอัตราส่วนทางการเงิน มี 4 กลุ่ม ประกอบด้วย

1. อัตราส่วนวัดสภาพคล่อง
2. อัตราส่วนวัดประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์
3. อัตราส่วนวัดความสามารถในการก่อหนี้
4. อัตราส่วนวัดความสามารถในการทำกำไร

ต่อไปจะใช้ข้อมูลของบริษัท ปิยะธิดา จำกัด จากตารางที่ 6.8 และ 6.9 ในการพิจารณา

ตารางที่ 6.10 งบกำไรขาดทุน ของบริษัท ปิยะธิดา จำกัด

บริษัท ปิยะธิดา จำกัด

งบกำไรขาดทุน

สำหรับปี สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2557

หน่วย : ล้านบาท

ยอดขาย	6,000
<u>หัก</u> ต้นทุนสินค้าที่ขาย	(4,560)
กำไรขั้นต้น	1,440
<u>หัก</u> ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน *	(880)
กำไรจากการดำเนินงาน	560
<u>หัก</u> ดอกเบี้ยจ่าย	(160)
กำไรก่อนจ่ายภาษี	400
<u>หัก</u> ภาษี 30%	(120)

กำไรก่อนจ่ายเงินปันผลหุ้นบุริมสิทธิ	280
เงินปันผลหุ้นบุริมสิทธิ	-
กำไรสุทธิของผู้ถือหุ้นสามัญ	280
เงินปันผลหุ้นสามัญ	(200)
กำไรสะสมเพิ่มขึ้น	80

* ค่าเสื่อมราคาจำนวน 140 ล้านบาท รวมอยู่ในค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานแล้ว

ข้อมูลต่อหุ้น	หน่วย: บาท
ราคาหุ้นสามัญ	143
กำไรต่อหุ้น	1.40
เงินปันผลต่อหุ้น	1.00
มูลค่าตามบัญชีต่อหุ้น	7.50

ตารางที่ 6.11 งบแสดงฐานะการเงินของบริษัท ปิยะธิดา จำกัด

บริษัท ปิยะธิดา จำกัด
งบแสดงฐานะการเงิน
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2556 และ 2557

หน่วย: ล้านบาท

สินทรัพย์	2557	2556
เงินสด	30	50
หลักทรัพย์ในความต้องการของตลาด	20	70
ลูกหนี้การค้าและตั๋วเงินรับ	1,150	340
สินค้าคงเหลือ	800	400
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน	2,000	860
สินทรัพย์ถาวร	2,800	2,800
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม	(280)	(140)
รวมสินทรัพย์ถาวรสุทธิ	2,520	2,660
สินทรัพย์อื่น	480	480
รวมสินทรัพย์	5,000	4,000
หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น		
เงินเบิกเกินบัญชีและเงินกู้ยืมธนาคาร	60	30
เจ้าหนี้การค้า	500	300
ตั๋วเงินจ่าย	400	250
ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	40	20
รวมหนี้สินหมุนเวียน	1,000	600
หนี้สินระยะยาว	2,500	1,980

รวมหนี้สิน	3,500	2,580
หุ้นสามัญ (200,000,000 หุ้น @ 5 บาท)	1,000	1,000
กำไรสะสม	500	420
รวมส่วนของผู้ถือหุ้น	1,500	1,420
รวมหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น	5,000	4,000

1. อัตราส่วนวัดสภาพคล่อง (Liquidity Ratios)

1.1 อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน (Current Ratio) เป็นอัตราส่วนใช้วัดสภาพคล่องขององค์กรใดๆ ว่าสามารถจ่ายชำระหนี้ระยะสั้นได้หรือไม่ คำนวณได้จากสูตร

$$\text{อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน} = \frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}}$$

กรณีที่ผลลัพธ์มีค่าสูงๆจะบอกได้ว่าองค์กรนั้นมีสภาพคล่องมาก จ่ายชำระหนี้ระยะสั้นได้ไม่เกิดปัญหาต่อองค์กร แต่ถ้าผลลัพธ์มีค่าน้อยโดยเฉพาะถ้าน้อยกว่า 1 องค์กรต้องรีบปรับปรุงโดยเร็ว เช่นรีบเจรจาขอแปลงหนี้ระยะสั้นเป็นหนี้ระยะยาวหรือแปลงหนี้เป็นทุน หรือลดการจ่ายเงินปันผลออกไป เพื่อคงปริมาณเงินสดในกิจการให้มากขึ้น จากตัวอย่างบริษัท ปิยะธิดา จำกัด คำนวณอัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนปี 2557 ได้เท่ากับ 2,000 ÷ 1,000 = 2.0 เท่า แสดงว่าสภาพคล่องอยู่ในเกณฑ์ดี อย่างไรก็ตามควรเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยของธุรกิจด้วย

1.2 อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนเร็ว (Quick Ratio หรือ Acid-test Ratio) เป็นอัตราส่วนที่ใช้วัดสภาพคล่องเช่นเดียวกัน เพียงแต่วัดละเอียดลงไปอีกว่า สินทรัพย์ที่มีสภาพคล่องจริงๆ นั้นมีมากกว่าหรือน้อยกว่าหนี้สินหมุนเวียนอยู่กี่เท่า คำนวณได้จากสูตร

$$\text{อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน} = \frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน} - \text{สินค้าคงเหลือ} - \text{ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}}$$

ผลลัพธ์จากการคำนวณ แปลความหมายได้ทำนองเดียวกับอัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน นั่นคือหากไม่นับสินค้าคงเหลือและค่าใช้จ่ายที่ได้จ่ายล่วงหน้าไปแล้ว ยังคงมีค่าเป็นกี่เท่าของหนี้สินหมุนเวียน จากตัวอย่างบริษัท ปิยะธิดา จำกัด คำนวณอัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนเร็ว ปี 2557 ได้เท่ากับ (2,000 - 800) ÷ 1,000 = 1.20 เท่า ซึ่งยังแสดงว่ามีสภาพคล่องที่ดีนั่นเอง

2. อัตราส่วนวัดประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์ (Activity Ratios)

2.1 อัตราการหมุนเวียนของลูกหนี้การค้า (Account Receivable Turnover) เป็นอัตราส่วนที่บอกถึงการบริหารลูกหนี้การค้าว่าในช่วง 1 ปี มีการหมุนเวียนเก็บเงินได้โดยเฉลี่ยกี่ครั้ง คำนวณได้ จากสูตร

$$\text{อัตราหมุนเวียนของลูกหนี้} = \frac{\text{ยอดขายเชื่อ}}{\text{ลูกหนี้การค้าเฉลี่ย}}$$

2.2 อัตราหมุนเวียนของสินค้าคงเหลือ (Inventory Turnover) เป็นอัตราส่วนที่บอกถึงการบริหารสินค้าคงเหลือว่าในช่วง 1 ปี มีการหมุนเวียนขายออกไปได้โดยเฉลี่ยกี่ครั้ง คำนวณได้จากสูตร

$$\text{อัตราหมุนเวียนของสินค้าคงเหลือ} = \frac{\text{ต้นทุนขาย}}{\text{สินค้าคงเหลือเฉลี่ย}}$$

2.3 อัตราหมุนเวียนของสินทรัพย์ถาวร (Fixed Assets Turnover) เป็นอัตราส่วนที่บอกถึงการบริหารสินทรัพย์ถาวรในช่วง 1 ปี สินทรัพย์ถาวรที่มีอยู่ทั้งหมดได้ก่อให้เกิดรายได้เข้ากิจการอย่างคุ้มค่าเพียงใด คำนวณได้จากสูตร

$$\text{อัตราหมุนเวียนของสินทรัพย์ถาวร} = \frac{\text{ยอดขายสุทธิ}}{\text{สินทรัพย์ถาวรสุทธิ}}$$

2.4 อัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์รวม (Total Assets Turnover) เป็นอัตราส่วนที่บอกถึงการบริหารสินทรัพย์รวมว่าในช่วง 1 ปี สินทรัพย์รวมได้ก่อให้เกิดรายได้เข้ากิจการอย่างคุ้มค่าเพียงใด คำนวณได้จากสูตร

$$\text{อัตราหมุนเวียนของสินทรัพย์รวม} = \frac{\text{ยอดขายสุทธิ}}{\text{สินทรัพย์รวม}}$$

3. อัตราส่วนวัดความสามารในการก่อหนี้ (Leverage Ratios หรือ Debt Ratios) เป็นอัตราส่วนวัดความสามารถในการก่อหนี้เป็นอัตราส่วนที่ใช้วัดว่าองค์กรมีความสามารถในการก่อหนี้ระยะยาวซึ่งเป็นหนี้ใหม่เพิ่มเติมได้อีกหรือไม่ คือจะเป็นมุมมองของเจ้าหนี้รายใหม่ว่าสมควรจะให้

กู้ยืมหรือไม่ รวมถึงเจ้าหนี้รายเดิมก็สามารถใช้วิเคราะห์สถานการณ์ของลูกหนี้และความเสี่ยงของตนเองด้วย อัตราส่วนในกลุ่มนี้ประกอบด้วย

3.1 อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (Debt to Asset Ratio) เป็นอัตราส่วนที่บอกถึงโครงสร้างทางการเงินว่าสินทรัพย์ของกิจการโดยรวมนั้นจัดหามาจากการก่อหนี้มากน้อยเพียงใด คำนวณได้จากสูตร

$$\text{อัตราหนี้สินต่อสินทรัพย์} = \frac{\text{หนี้สินรวม}}{\text{สินทรัพย์รวม}}$$

3.2 อัตราส่วนหนี้ต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Debt to Equity Ratio) เป็นอัตราส่วนที่บอกถึงโครงสร้างทางการเงินว่าสินทรัพย์ของกิจการที่มีอยู่นั้น ส่วนใหญ่ได้มาจากการก่อหนี้หรือมาจากส่วนของผู้ถือหุ้น คำนวณได้จากสูตร

$$\text{อัตราหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น} = \frac{\text{หนี้สินรวม}}{\text{ส่วนของผู้ถือหุ้น}}$$

3.3 ความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย (Time Interest Earned) เป็นอัตราส่วนที่บอกถึงความสามารถในการดำเนินธุรกิจ ว่าธุรกิจนั้นมีกำไรเพียงพอชำระดอกเบี้ย ซึ่งเป็นต้นทุนทางการเงินที่สำคัญได้หรือไม่ ถ้าไม่พอจ่ายธุรกิจนั้นคงดำเนินต่อไม่ได้ แต่ถ้าจ่ายแล้วยังคงเหลืออยู่น้อยมากก็ไม่น่าสนใจอีกอยู่ดี คำนวณได้จากสูตร

$$\text{ความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย} = \frac{\text{กำไรก่อนจ่ายดอกเบี้ยและภาษี}}{\text{ดอกเบี้ยจ่าย}}$$

4. อัตราส่วนวัดความสามารถในการทำกำไร (Profitability Ratios)

อัตราส่วนวัดความสามารถในการทำกำไรเป็นอัตราส่วนที่ใช้วัดความสามารถในการบริหารงานว่าทำการค้าแล้วมีกำไรในระดับที่น่าพอใจ จนส่งผลให้เกิดผลตอบแทนสูงสุดต่อผู้ถือหุ้นสามัญ (maximize shareholder wealth) ได้ในที่สุด อัตราส่วนในกลุ่มนี้ประกอบด้วย

4.1 อัตราส่วนกำไรขั้นต้น (Gross Profit Margin) เป็นอัตราส่วนที่ใช้วัดว่าธุรกิจมีกำไรขั้นต้นคิดเป็นสัดส่วนเท่าใดเมื่อเทียบกับยอดขาย คำนวณได้จากสูตร

$$\text{อัตราส่วนกำไรขั้นต้น} = \frac{\text{กำไรขั้นต้น}}{\text{ยอดขายสุทธิ}}$$

4.2 อัตราส่วนกำไรสุทธิ (Net Profit Margin) เป็นอัตราส่วนที่ใช้วัดว่าธุรกิจมีกำไรส่วนของผู้ถือหุ้นสามัญเท่าใดเมื่อเทียบกับยอดขาย คำนวณได้จากสูตร

$$\text{อัตราส่วนกำไรสุทธิ} = \frac{\text{กำไรสุทธิส่วนของผู้ถือหุ้นสามัญ}}{\text{ยอดขายสุทธิ}}$$

4.3 อัตราส่วนกำไรจากการดำเนินงาน (Operating Profit Margin) เป็นอัตราส่วนที่ใช้วัดว่าธุรกิจมีกำไรจากการดำเนินงาน (โดยปกติ) เท่าใดเมื่อเทียบกับยอดขาย คำนวณได้จากสูตร

$$\text{อัตราส่วนกำไรจากการดำเนินงาน} = \frac{\text{กำไรก่อนหักดอกเบี้ยจ่ายและภาษี}}{\text{ยอดขายสุทธิ}}$$

4.4 อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน (Return on Investment: ROI) เป็นอัตราส่วนที่ใช้วัดว่าธุรกิจมีกำไรส่วนของผู้ถือหุ้นสามัญเท่าใด เมื่อเทียบกับสินทรัพย์รวมของธุรกิจแห่งนั้น คำนวณได้จากสูตร

$$\text{อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน} = \frac{\text{กำไรก่อนสุทธิส่วนของผู้ถือหุ้นสามัญ}}{\text{สินทรัพย์รวม}}$$

การวิเคราะห์อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน (ROI) นี้ อาจคำนวณได้โดยใช้อัตราส่วนทางการเงินที่สัมพันธ์กันมาคำนวณก็ได้ ที่เรียกกันว่าระบบดูปองต์ (Du Pont System) (โสภณ ฟองเพชร, 2555) ซึ่งบริษัท ดูปองต์ จำกัด ได้นำมาใช้ประเมินประสิทธิภาพของกิจการเป็นแห่งแรก (Collier, McGowan., & Muhammad, 2015) คำนวณได้จากสูตร

$$\text{อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน} = \text{อัตราส่วนกำไรสุทธิ} \times \text{อัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์รวม}$$

$$= \frac{\text{กำไรสุทธิส่วนของผู้ถือหุ้นสามัญ}}{\text{ยอดขายสุทธิ}} \times \frac{\text{ยอดขายสุทธิ}}{\text{สินทรัพย์รวม}}$$

4.5 อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on Equity: ROE) เป็นอัตราส่วนที่ใช้วัดว่าธุรกิจมีกำไรส่วนของผู้ถือหุ้นสามัญเท่าใด เมื่อเทียบกับส่วนของผู้ถือหุ้นสามัญของกิจการนั้นเอง คำนวณได้จากสูตร

$$\text{อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น} = \frac{\text{กำไรสุทธิส่วนของผู้ถือหุ้นสามัญ}}{\text{ส่วนของผู้ถือหุ้น}}$$

4.6 กำไรสุทธิต่อหุ้น (Earning Per Share: EPS) เป็นอัตราส่วนที่ใช้วัดว่าผลตอบแทนของธุรกิจหลังหักภาษีต่อหนึ่งหุ้นสามัญเป็นเท่าใด คำนวณได้จากสูตร

$$\text{กำไรสุทธิต่อหุ้น} = \frac{\text{กำไรสุทธิส่วนของผู้ถือหุ้นสามัญ}}{\text{จำนวนหุ้นสามัญที่ออกจำหน่ายแล้ว}}$$

สรุป

การวิเคราะห์งบการเงินด้วยวิธีแนวโน้ม มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อเปรียบเทียบรายการทางการเงินในอดีตที่ผ่านมา และใช้พิจารณาหรือพยากรณ์ทางการเงินถึงแนวโน้มและความเป็นไปได้ของรายการบัญชีต่างๆที่น่าจะเกิดขึ้นในอนาคต ถ้าเปรียบเทียบกันเพียง 2 ปีจะเรียกว่าเป็นการวิเคราะห์ในแนวนอน แต่ถ้าเปรียบเทียบกันหลายๆปี จึงเรียกว่าการวิเคราะห์แนวโน้มซึ่งมี 2 วิธีคือการวิเคราะห์แนวโน้มจากข้อมูลเดิม และการวิเคราะห์อัตราร้อยละของแนวโน้ม เมื่อวิเคราะห์ในเชิงปริมาณคือได้ตัวเลขออกมาแล้ว ผู้วิเคราะห์ทางการเงินจะต้องอ่านและตีความให้ถูกต้องและสอดคล้องกันระหว่างข้อมูลที่มีจำนวนมากด้วย ส่วนการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินนั้นจัดเป็นเครื่องมือที่ใช้ประเมินกิจการได้หลากหลายมิติ ประกอบด้วยการวัดอัตราส่วนวัดสภาพคล่อง อัตราส่วนวัดประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์ อัตราส่วนวัดความสามารถในการก่อหนี้ และอัตราส่วนวัดความสามารถในการทำกำไร การรู้จักเลือกใช้อัตราส่วนทางการเงินที่เกี่ยวข้องและเหมาะสม

ระหว่างรายการในงบกำไรขาดทุนและงบแสดงฐานะการเงิน จะช่วยให้ผลการพิจารณาวิเคราะห์กิจการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่นักวิเคราะห์ทางการเงินต้องการได้